

מסכת מעשר שני

פרק ה

א. כָּרֶם רִבְעִי, מְצִינִין אוֹתוֹ בְּקוֹזְזוֹת אֲדָמָה, וְשָׁל עָרְלָה בְּחֶרְסִית, וְשָׁל קְבֵרוֹת בְּסִיד, וּמִמָּחָה וְשׁוּפָה. אָמַר רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, בְּמָה דְּבָרִים אָמֹרִים, בְּשִׁבְיעִית. וְהִצְנוּעִים מְנִיחִין אֶת הַמַּעוֹת וְאוֹמְרִים, כָּל הַנִּלְקָט מִזֶּה, יֵהָא מְחַלְל עַל הַמַּעוֹת הָאֵלֶּה:

ב. כָּרֶם רִבְעִי הֵיךְ עוֹלָה לִירוּשָׁלַיִם מִהַלֵּךְ יוֹם אֶחָד לְכָל צֵד. וְאִיזוֹ הִיא תְּחוּמָּה, אֵילַת מִן הַדְּרוֹם וְעַקְרֶבֶת מִן הַצָּפוֹן, לוֹד מִן הַמַּעֲרָב וְהִירְדֵן מִן הַמִּזְרָח. וּמִשְׁרָבּוֹ הַפְּרוֹת, הַתְּקִינוּ שֶׁיֵּהָא נִפְדָּה סָמוּךְ לַחֹמָה. וְתִנְאֵי הֵיךְ הַדְּבָר, שְׁאִימְתִי שְׁיִרְצוּ, יִחְזֹר הַדְּבָר לְכֻמוֹת שְׁהֵיךְ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, מִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הֵיךְ הַתְּנִיחֵי הֵיךְ. וְתִנְאֵי הֵיךְ, אִימְתִי שְׁיִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, יִחְזֹר הַדְּבָר לְכֻמוֹת שְׁהֵיךְ:

ג. כָּרֶם רִבְעִי, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, אֵין לוֹ חֲמֵשׁ וְאֵין לוֹ בַּעוֹר. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים, יֵשׁ לוֹ. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, יֵשׁ לוֹ פָּרֹט וְיֵשׁ לוֹ עוֹלָלוֹת, וְהִעֲנִיִּים פּוֹדִין לַעֲצָמָן. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים, כִּלּוֹ לָגַת:

ד. כיצד פוֹדִין נָטע רַבְעִי, מַנִּיחַ אֶת הַסֵּל עַל פִּי שְׁלִשָּׁה, וְאוֹמֵר, כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לְפָדוֹת לוֹ בְּסֻלַּע עַל מָנֹת לְהוֹצִיא יְצִיאֹת מִבֵּיתוֹ. וּמַנִּיחַ אֶת הַמַּעוֹת, וְאוֹמֵר, כָּל הַנִּלְקָט מִזֶּה, מְחַלֵּל עַל הַמַּעוֹת הָאֵלֶּה בְּכֹךְ וְכֹךְ סָלִים בְּסֻלַּע:

ה. וּבִשְׂבִיעִית, פּוֹדֶהוּ בְּשָׁוִיו. וְאִם הָיָה הַכֹּל מִפְקָר, אֵין לוֹ אֶלָּא שֹׁכֵר לְקִיטָּה. הַפּוֹדֶה נָטע רַבְעִי שְׁלוֹ, מוֹסִיף עָלָיו חֲמִשִּׁיתוֹ, בֵּין שֶׁהוּא שְׁלוֹ וּבֵין שְׁנֵתָן לוֹ בַּמַּתָּנָה:

ו. עֶרֶב יוֹם טוֹב הָרֹאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח שֶׁל רַב־עִית וְשֶׁל שְׂבִיעִית, הָיָה בַּעוֹר. כִּיצַד הָיָה בַּעוֹר, נוֹתֵנִין תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר לְבָעָלִים, וּמַעֲשֵׂר רֹאשׁוֹן לְבָעָלָיו, וּמַעֲשֵׂר עֲנִי לְבָעָלָיו. וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי וְהַבְּכוֹרִים מִתְּבַעְרִים בְּכָל מְקוֹם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, הַבְּכוֹרִים נִתְּנִין לַכֹּהֲנִים בְּתֵרוּמָה. הַתְּבַשִּׁיל, בֵּית שִׁמְאִי אוֹמְרִים, צָרִיךְ לְבַעַר. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים, הֵרִי הוּא כְּמַבְעָר:

ז. מִי שֶׁהָיוּ לוֹ פְּרוֹת בְּזֶמֶן הַזֶּה וְהִגִּיעָה שְׁעַת הַבַּעוֹר, בֵּית שִׁמְאִי אוֹמְרִים, צָרִיךְ לְחַלֵּל עַל הַכֶּסֶף. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים, אֶחָד שֶׁהָיוּ כֶּסֶף וְאֶחָד שֶׁהָיוּ פְּרוֹת:

ח. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּרֹאשׁוֹנָה הָיוּ שׁוֹלְחִין אֶצֶל בַּעֲלֵי בָתִּים שְׂבִמְדִּינֹת, מִהָרֹּץ וְהַתְּקִינוּ אֶת פְּרוֹתֵיכֶם עַד שֶׁלֹּא תִגִּיעַ שְׁעַת

הבעור. עד שפא רבי עקיבא ולמד, שכל הפרות שלא באו לעונת
המעשרות, פטורים מן הבעור:

ט. מי שהיו פרותיו רחוקים ממנו, צריך לקרוא להם שם. מעשה
ברבן גמליאל והזקנים שהיו באין בספינה, אמר רבן גמליאל,
עשור שאני עתיד למוד, נתון ליהושע, ומקומו משכר לו. עשור
אחר שאני עתיד למד, נתון לעקיבא בן יוסף שיזכה בו לעניים,
ומקומו משכר לו. אמר רבי יהושע, עשור שאני עתיד למוד נתון
לאלעזר בן עזריה, ומקומו משכר לו. ונתקבלו זה מזה שכר:

י. במנחה ביום טוב האחרון היו מתודין. כיצד היתה הודוי, בערתי
הקדש מן הבית (דברים כו), זה מעשר שני ונטע רבעי. נתתיו
ללוי, זה מעשר לוי. וגם נתתיו, זו תרומה ותרומת מעשר. לגר
ליתום ולאלמנה, זה מעשר עני, הלקט והשכחה והפאה, אף על פי
שאינו מעכבין את הודוי. מן הבית, זו חלה:

יא. ככל מצותך אשר צויתני (שם), הן אם הקדים מעשר שני
לראשון, אינו יכול להתודות. לא עברתי ממצותיך, לא הפרשתי
ממין על שאינו מינו, ולא מן התלוש על המחבר, ולא מן המחבר
על התלוש, ולא מן הקדש על הישן, ולא מן הישן על הקדש. ולא
שכחתי, לא שכחתי מלברכה ומלהזכיר שמך עליו:

יב. לא אֶכְלֹתִי בְּאֵנִי מִמֶּנּוּ (שם), הָא אִם אֶכְלוּ בְּאֵנִינָה אֵינּוּ יָכוֹל לְהִתְוֹדוֹת. וְלֹא בְּעֶרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטִמָּא, הָא אִם הִפְרִישׁוּ בְּטִמָּאָה אֵינּוּ יָכוֹל לְהִתְוֹדוֹת. וְלֹא נִתְּתִי מִמֶּנּוּ לָמֵת, לֹא לְקַחְתִּי מִמֶּנּוּ אֶרֶוֹן וְתַכְרִיכִים לָמֵת, וְלֹא נִתְּתִיו לְאוֹנָנִים אֲחֵרִים. שְׁמַעְתִּי בְּקוֹל ה' אֱלֹהֵי, הִבֵּאתִיו לְבֵית הַבְּחִירָה. עָשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי, שְׁמַחְתִּי וְשְׁמַחְתִּי בּוֹ:

יג. הַשְׁקִיפָה מִמַּעַן קֹדֶשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם (דברים כו, טו), עָשִׂינוּ מָה שְׁגִזְרָתָ עָלֵינוּ, אֵף אַתָּה עָשִׂה מָה שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ, הַשְׁקִיפָה מִמַּעַן קֹדֶשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבִרְךָ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּבָנִים וּבְכָנוֹת. וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ, בְּטֹל וּבְמָטָר וּבִזְלָזוֹת בְּהִמָּה. כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ, כִּדִּי שְׁתַּתֵּן טַעַם בִּפְרוֹת:

יד. מִכָּאֵן אָמְרוּ, יִשְׂרָאֵל וּמִמְזִירִים מִתּוֹדִים, אֲבָל לֹא גֵרִים וְלֹא עֲבָדִים מְשַׁחֲרָרִים, שְׁאִין לָהֶם חֶלֶק בְּאֶרֶץ. רַבִּי מֵאִיר אָמַר, אֵף לֹא כֹהֲנִים וְלוֹיִם, שְׁלֹא נָטְלוּ חֶלֶק בְּאֶרֶץ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, יֵשׁ לָהֶם עָרֵי מִגְרָשׁ:

יה. יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל הֶעֱבִיר הַזִּדְיוֹת הַמַּעֲשֵׂר. אֵף הוּא בְּטֹל אֶת הַמַּעֲוָרִים, וְאֵת הַנּוֹקְפִים. וְעַד יָמָיו הָיָה פְּטִישׁ מִכָּה בִּירוּשָׁלַיִם, וּבְיָמָיו אֵין אָדָם צָרִיךְ לִשְׁאוֹל עַל הַדְּמָאִי:

